

INSPIRATIONSMATERIAL

VÄNTARNA

INLEDNING

Detta inspirationsmaterial är tänkt att användas inför, eller efter ett besök på Operaverkstans föreställning Våntarna. Undersökningar visar att vi som publik har lättare att ta till oss en föreställning om vi vet i förväg vad den handlar om. Naturligtvis kan man avnjuta en föreställning utan någon som helst förförståelse, men med lite förkunskaper kan upplevelsen berikas.

Ibland tror vuxna att barn inte tycker om eller kan förstå opera. När barnen ser föreställningen lyssnar de på musiken, ser vad som händer på scenen och bryr sig mindre om texten. Och förstår ofta exakt, såväl intellektuellt som känslomässigt. Men kanske inte alltid det vi vuxna vill eller har tänkt.

Det är därför värt att poängtera att det inte finns något absolut rätt eller fel. Varje barns upplevelse är unik och sann i sig.

Vid ett samtal om en föreställning är det viktigt att inte prata så mycket i termer av bra och dåligt, utan mer låta barnen beskriva det de såg, upplevde och kände. En del kanske bara tycker det är konstigt, andra blir begeistrade, en del likgiltiga. Precis som vi vuxna; alla gillar inte opera liksom alla inte älskar fotboll. Men liksom fotboll är roligare om man begriper vad offside är, så kan det vara bra med förberedelse. Detta material är tänkt att fungera som inspiration och att ge inblick i de tankar och idéer som ligger till grund för föreställningen.

OM OPERAVERKSTAN

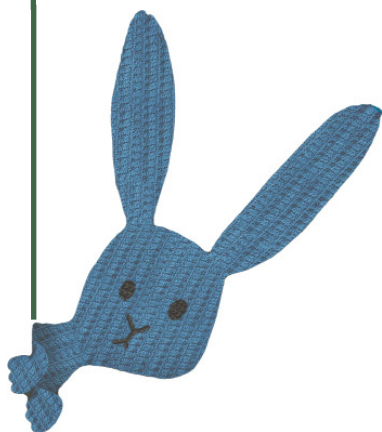
Operaverkstan startades 2002 och är Malmö Operas musikdramatiska verkstad som spelar för små barn, stora barn och vuxna barn. Maria Sundqvist har varit konstnärlig ledare sedan starten. Operaverkstan är ett laboratorium som testar konstformen med allt från experimentell opera till kärleksfulla omtolkningar av klassiker med ord, toner, bilder, sång och rytm, där barn och vuxna upptäcker musikens alla möjligheter.

Utöver våra föreställningar har Operaverkstan flera omfattande konstnärliga och pedagogiska projekt, skapande skola-projekt såväl som medhjälp till stora uppsättningar i skolmiljö. Operaverkstan ingår i flera nätverk, såväl med nordiska grannar som Opera Europa och RESEO, ett unikt nätverk för att lära om opera, musik och dans.

VAD ÄR DET SOM ÄR SÅ SPECIELLT MED OPERA?

Opera är när man sticker kniven i någon och det kommer sång istället för blod. - Karl-Gerhard

Det är ju lite kul sagt, men faktum är att det ligger något i det. Opera handlar om stora känslor som uttrycks i sång. Många säger att opera, det är där de skriker. En pojke i nionde klass uttryckte det som att man får tinnitus. Det första många tänker på är just hur man sjunger- skriker- men få har egentligen sett en opera live. De har kanske sett en operasångare på TV vid en invigning av ett sportevenemang, eller zappat förbi någon konsert och då inte tagit del av den helhetsupplevelse som ett levande operabesök ofta är.

Opera är en akustisk konstform vilket innebär att man normalt inte använder mikrofon. Att utbilda sig till operasångare tar ca 8-10 år av daglig träning. Sångarna är indelade i olika röstfack och får en roll med utgångspunkt i sitt röstläge. Sopran, mezzo och alt för kvinnor, tenor, baryton och bas för män. Förr i tiden stod ofta operasångaren mitt på scen i en vacker kostym och sjöng. Nuförtiden ställs stora krav på skådespeleri och gestaltning.

Opera är en konstform som omgärdas av myter och förutfattade meningar. Operahistorien är full av berättelser om storslagna divor med utpräglade manér. Åtminstone var det så förr, och det tål att skojas med. Uttrycket "the opera ain't over until the fat lady sings" är naturligtvis inte taget ur luften.

I grunden handlar det om en unik form av kommunikation där musiken i sig många gånger är en lika viktig ingrediens som berättelsen, om inte viktigast ibland. Musiken väcker känslor och når tankelager på ett sätt som det talade ordet inte kan. Tänk efter i hur många sammanhang vi använder musik; glädje, sorg, kärlek, hat m m. Med musiken i kombination med en god historia, duktiga aktörer, kostym, scenografi och ljus, blir opera ett allkonstverk som i sina bästa stunder ger nya tankar och lär oss något om oss själva.

HANDLING

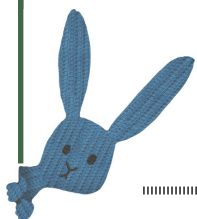
Många kan nog känna igen sig i att när man som barn bara fick ta med sig en leksak på utflykten så var man rädd att de andra leksakerna kände sig ledsna och ensamma. Man oroade sig för om de hade det bra där hemma. Väntarna är skriven ur leksakernas perspektiv, de som blev kvarlämnade. Det är en poetisk berättelse om att vilja vara omtyckt, om att längta och vänta och att få tiden att gå.

I ett tomt hus väntar några sönderälskade dockor och nallar på sin ägare Katarina. När hon inte dyker upp börjar leksakerna bli oroliga. Vad har hänt? Tycker hon inte om oss längre? Har hon glömt bort oss? Björnen är sur över att apan Jocko fick följa med Katarina, Krokodilen är upptagen med att läsa världsnyheter i sin tidning och Kaninen är orolig men försöker hålla sig sysselsatt. Trasmaja påstår att hon är Katarinas favorit medans Undulaten tänker tillbaka på gamla tider. Vi får följa leksakernas upptåg och mellanhavanden i väntan på sin ägare och höra deras spekulationer om varför hon inte kommer. Alla vill vara den som Katarina tycker mest om och ingen vill känna sig övergiven.

KONSTNÄRLIG IDÉ

Regin i Vëntarna är inspirerad av de idéer som inhämtades i workshopen Det magiska OM. I workshopen deltog vår publik i det konstnärliga arbetet och tillsammans skapade vi nya versioner av scener ur Vëntarna. Vi arbetade med röst, rörelse och musikens påverkan på framförandet, barnen gav förslag på hur sångarna skulle gestalta sina karaktärer, vilka kostymer de skulle ha på sig och vilket ljus det skulle vara på scen.

I Operaverkstans uppsättning av Vëntarna har grundtemat lyfts fram, fokuset ligger på var Katarina har tagit vägen och väntan på att hon ska komma tillbaka. Maria Sundqvist och Hillevi Björnsson har bearbetat manuset och riktat tilltalet mer till målgruppen.

Maria Sundqvist startade Operaverkstan 2002 och är förutom konstnärlig ledare även librettist och regissör. Hon har genom åren tilldelats en rad fina utmärkelser och priser som Prix d'ASSITEJ, Svenska Dagbladets Operapris, Kvällspostens Thaliastaty, Region Skånes särskilda kulturutmärkelse m m och har förlänats H.M. Konungens medalj i 8:e storleken för betydande insatser som regissör och librettist.

Maria skrev librettot till *Blanche & Marie* på Norrlandsoperan, som av Dagens Nyheter utsågs till årets operahändelse 2014. Hon skrev också librettot till *Det går an* på Läckö Slottsopera 2016. Hon har regisserat *Tusen och en natt*, *Trollguld*, *Karmelitsystrarna*, *Den tjuvaktiga skatan*, *Troll i kulisserna*, *Faust & Helena* och *Inget får hejda premiären!* för att bara nämna några.

Hillevi Björnsson har synts på Malmö Opera i många olika funktioner: som regissör, biträdande regissör, i biljettkassan, som kvartör och inspicient. För det sistnämnda belönades hon med Kurt Nylanders stipendium 2019. Efter sin examen i scenproduktion har hon arbetat som bland annat regiassistent och produktionsledare på flera olika operahus och institutioner, som Den Jyske Opera, Wermland Opera och Kulturhuset Stadsteatern.

Hillevi har tillsammans med Drömmarnas hus drivit och regisserat föreställningarna *Drömjägaren*, *Titaniäs älvteater* och berättarprojektet *Tusen och en berättelse* (de två sistnämnda i samarbete med Malmö Opera).

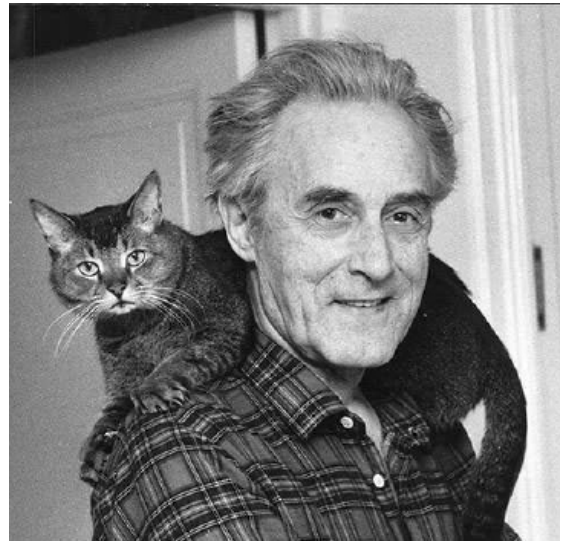
UPPHOVSPERSONERNA

Pjäsen *Väntarna* är skriven 1975 av författaren, poeten och dramatikern Werner Aspenström. Aspenström föddes 1918 i Dalarna och debuterade redan 1943, 25 år gammal. Sitt stora genombrott fick han med diktsamlingen *Skriket och tystnaden* 1946.

Aspenström tillhörde den svenska litteraturens 40-talsgeneration och blev under 80-talet en av våra mest lästa poeter. Han gav ut sammanlagt sjutton diktsamlingar och utöver det skrev han dramatik, essäer, konstkritik och prosa.

Det sägs att Aspenström fick idén till pjäsen *Väntarna* när han skulle ringa ett samtal i en telefonkiosk. Han skulle då plocka upp några mynt ur sin ficka men det han istället hittade var en knapp.

Aspenström började då fantisera om vem knappen hade tillhört- kanske var det en nallebjörn som tappat sitt ena öga? Och från den tanken så började han skriva en pjäs om Katarinas leksaker som var kvarlämnade hemma och väntade på att hon skulle återvända till dem.

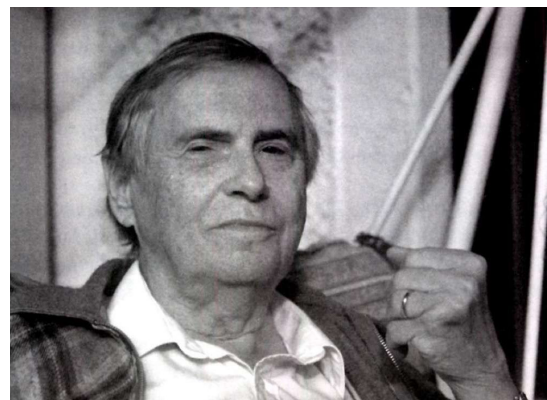

Werner Aspenström

Redan på 70-talet när Aspenström skrev *Väntarna* tillfrågade han den framstående tonsättaren Lars-Johan Werle om han kunde komponera musiken. Men Werle var upptagen av annat arbete vid tillfället och först 1989 tonsatte han *Väntarna*.

Den sattes då upp av en klass på Operahögskolan i Göteborg.

Werle slog igenom som tonsättare på 1960-talet efter att ha vunnit en kompositionstävling. Han är bland annat känd för musikalen *Animalen* där Tage Danielsson stod för texten. Mellan åren 1958 och 1970 arbetade Werle som kammarmusikproducent på Sveriges Radio och han har skrivit musik till både scen och film.

Lars-Johan Werle

MEDVERKANDE

Björnen har tappat sitt ena öga och tycker det är orättvist att apan Jocko fick följa med Katarina.

Krokodilen är mycket upptagen med att läsa världsnyheter i sin tidning.

Trasmaja är en stolt sönderkramad trasdocka som påstår sig vara Katarinas favorit.

Undulaten kommer ihåg när Katarina var liten.

Kaninen är orolig men försöker hålla sig sysselsatt, hon har en burk med knappar och diverse.

Musiker & kapellmästare
Lars Ljungberg på Marimba

KONSTNÄRLIGT TEAM

REGI av barn genom Hillevi Björnsson

SCENOGRAFI Evelina Johansson

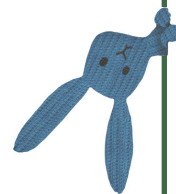
KOSTYM Leif Persson

LJUS Johanna Svensson

Musiker
Gerda Holmqvist på Cello

ÖVNINGAR

Nedan följer fyra övningar som ni kan göra antingen innan eller efter ni ser Väsentarna, ni kan välja att göra alla eller bara en.

FÖRBEREDELSE

Be dagen innan att eleverna ska ta med sig sin favoritleksak.

Papper och pennor. Förbered teknik så att ni kan spela upp musiken.

En påse med olika föremål i, det kan vara vad som helst: en vante, vykort, prydnad, bok, glasögon m m, ta det ni har.

FAVORITLEKSAK

Dela upp eleverna i mindre grupper, låt en elev i taget få visa och berätta om sin favoritleksak. Varför är det deras favorit, vad heter den och vad brukar de leka med den? Här får eleverna träna på att prata inför varandra och dela med sig av något personligt.

RITÖVNING KOPPLAT TILL MUSIK

Välj en av låtarna som vi skickat med. Be barnen luta sig tillbaka, blunda och lyssna på musiken. Spela låten ett par gånger, utifrån den ska eleverna nu rita vad de tror den handlar om, här finns inga rätt och fel. Syftet är att träna på att aktivt lyssna på musik och sätta igång fantasin. Fråga gärna eleverna vad de tänkte på när de hörde musiken, om de fick någon känsla av den, var det glatt eller sorgligt eller spännande?

BERÄTTARÖVNING

Gruppen sätter sig i en ring, läraren har förberett och lagt olika föremål i en påse (se förberedelser). En i gruppen blundar och tar upp någonting ur påsen. Nu ska gruppen tillsammans hitta på en berättelse om föremålet eller där föremålet på något sätt finns med, precis på det sättet som Werner med hjälp av knappen fick idén till Väsentarna.

Lägg föremålet i mitten, sedan får en elev i taget säga en mening och bygga på berättelsen. Läraren bestämmer när det är dags att avsluta och ta upp ett nytt föremål. Fokus ligger här på samarbete och att sätta igång fantasin. Uppmuntra eleverna till att säga det första de kommer på. Det viktiga är inte att göra en perfekt berättelse utan att få ett flöde i berättelsen och att ha kul under tiden.

GESTALTA

Nedan följer en scen ur Väsentarna, dela upp eleverna i grupper, testa att göra teater av den. I scenen väntar leksakerna på att Katarina ska komma hem, ge eleverna i uppgift att gestalta hur det ser ut när de väntar. Gör man något speciellt? Eller sitter man helt still? Utforska på hur många sätt man kan använda en stol när man väntar. Hur känns det att vänta? Testa att spela scenen på flera olika sätt.

MANUS

BJÖRNEN

Här är så tråkigt, inget är som förr.

UNDULATEN

Inget är som förr i träden.

BJÖRNEN

Jocko, den apan, den tog hon med sej, inte mej..

UNDULATEN

Inte mej heller..

TRASMAJA

Framförallt inte mej!

BJÖRNEN (till Undulaten)

Ja dej är det ett problem att ha med sej.

UNDULATEN

Tvärtom! Jag flyger frrrrritt!

KONTAKT

Vill du komma i kontakt med oss så skicka ett mail till operaverkstan@malmoopera.se eller ring Malmö Opera 040-20 84 00.

VÄNTARNA
OPERAVERKSTAN
HÖSTEN 2022